

Posamezna številka 1 Din, mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Cene inseratom po dogovoru

PONEDELJSKI SCOUVENEC

Uredništvo: Koptarjeva ul. št. 6/III
Telefon št. 2050 in 2996. — Rokopisi se ne vračajo

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6
Poštni ček. račun. Ljubljana 15.179.
Telefon št. 2549

Krvavo čiščenje nemškega fašizma

Hitler je zaroto v svoji stranki prehitel in meni, da je stvar likvidirana

Berlin, 1. julija. p. O včerajšnjem burnem dnevu v Nemčiji smo doznali še sledeče podrobnosti, katere razširja narodnosocialistična tiskovna služba:

Kako je Hitler zvedel za zaroto

Führer se je podal ob dveh ponoči z letalom iz Bonna v Monakovo, kamor je prispel ob štirih zjutraj. Spremljal ga je propagandni minister dr. Göbbels. V Monakovem so mu sporočili, da so bile radi lažnih vesti alarmirane vse SA formacije. Takoj je dal prepeljati v bavarsko notranje ministrstvo dve vodji: Schmalhuberja in Schmidta, katera je v prisotnosti drugih poveljnikov lastno-ročno degradiral s tem, da jima je strgal z ram poletno. Nato se je podal ob pol šestih v kopališče Wiessee, kjer se je mudil šef glavnega štaba Röhma in odredil njegovo aretacijo, kateri je osebnoprisostvoval. Tudi Röhms je bil degradiran.

Z Röhmom je bila aretirana tudi večina njegovega štaba. Komaj so se te aretacije končale, je nastopila izmenjava straže pred Röhmovim stanovanjem. Štabna straža je ob 8 nastopila, nagovoril jo je Hitler ter ji povedal, kaj se je zgodilo.

Medtem pa so začeli prihajati v Monakovo alarmirani voditelji SA oddelkov. Toda vse glavne ceste so bile zastražene po zvestih ljudeh in ti so ustavljali avtomobile, ki so dovažali SA-voditelje na sestanek. Zveste čete so aretirale vse prispele voditelje ter jih peljale v internacijo v Monakovo. Poleg tega so na monakovskem glavnem kolodvoru ravno tako prestregli vse prišlele upornike ter jih pozaprli. Ko je bila ta akcija končana, se je podal Hitler v rjavo hišo, kjer je imel na

zveste voditelje SA daljši nagovor, o katerem smo že poročali včeraj. (»Slovenec«, 1. julija.)

Hitler se je vrnil v Berlin

Berlin, 1. julija. p. Zvečer ob 10 je priletel z letalom v Berlin v spremstvu dr. Göbbelsa Hitler, kjer so ga na letališču sprejeli: Göring, notranji minister Frick, vodja SS Himmler in žand general Daluge.

Moralna propalost fašističnih »führerjev«

Tiskovni urad vladne stranke je priobčil poročilo o zadušeni vstaji, ki nujavpravastrahovito sliko moralne propalosti, ki je vladala v krogih voditeljev SA ali napadalnih oddelkov. Hitler je v soboto ob 2 rano zjutraj, ko se je z letalom iz Bonna podal v Monakovo, da bi voditelje osebno aretiral, zalotil zaročnike pri grdih orgijah. Nekateri so imeli pri sebi dečke, ki so jih v svoje perverzne namene izrabljali, nekoga je zalotil pri gnusnem grehu, drugi so se bili živinsko napili. Hitlerja je to prav posebno zabolelo. Lahko si mislimo, kako je izgledalo po delovnih taboriščih, kjer je zbrano toliko hitlerjevske mladine pod nadzorstvom takih »führerjev«. Hitler je tudi ugotovil, da se v krogu SA vodstva strasno popiva, da se uprizarjajo v pijanosti veliki ekseesi in škandali in se trošijo ogromne vsote za take reči. Hitler je izjavil, da matere ne bi mogle pošiljati svojih sinov v mladinsko organizacijo stranke, ako temu ne bi bil naredil konec, ker bi se bili tam npravnstveno čisto pokvarili. »Jaz sem to gnilo bulo iztisnil — konča Hitler.

kjer ni bil prekinjen promet. Poslovno življenje v Berlinu in v Monakovem se je razvijalo, kakor druge dni.

Vesti, ki krožijo v inozemstvu, da so namreč včeraj ubili tudi predsednika saške vlade v. Killigena in pa guvernerja nemške narodne banke dr. Schachta, so brez podlage. Oba sta na svojih položajih in opravljata svoje redne posle.

Tudi dva generala ubita

Dunaj, 1. julija. m. Kakor poroča »Tagblatt«, so bila ob polnoči sporočena po berlinski radiopostaji imena 12 voditeljev napadalnih oddelkov, ki so bili ubiti v teku včerajšnjega dne. Med temi se nahaja tudi ime kapetana Röhma (o katerem drugi trdijo, da se je sam ustrelil), in pa Georga Strassera. Ta zadnji je ona »temna osebnost«, o kateri se v uradnih komentarjih poudarja, da je vzdrževal tajne zveze med bivšim kanclerjem generalom Schleicherjem in voditeljem napadalnih oddelkov Röhmom. Razen tega je bil ubit tudi podtajnik podkanclerja von Papena in njegov bivši tiskovni šef, ki so ga našli mrtvega s prestreljenim trebuhom. Ubita sta tudi dva generala Reichswehra, katerih imena pa se držijo v tajnosti. Poudarja se, da sta tudi ta dva generala sodelovala v zaroti.

Tajnost Röhmove smrti

Berlin, 1. jul. m. O smrti kapetana Röhma, šefa štaba napadalnih oddelkov, se doslej še ni moglo izvedeti ničesar zanesljivega. Medtem pa se tudi z uradne strani potrjuje, da Röhms ni več med živimi.

O okolnostih, pod katerimi je kapetan Röhms umrl, se širita dve verziji. Po prvi verziji je Röhms ubil sam državni kancler Hitler z revolverskim strelom. Trdi se, da mu je Hitler ob tej priliki dejal, da zahtevajo njegovo smrt državni interesi. Po umoru Röhma se je po tej verziji Hitler razjokal in dolgo časa ni mogel priti k sebi.

Po drugi verziji je državni kancler Hitler dejal kapetanu Röhmu sledeče: »Röhms, ti nisi živel kot človek, zato upam, da boš uvidel, da je potrebno, da vsaj umreš kot človek.« S temi besedami mu je Hitler potisnil v roko revolver in zapustil sobo, v kateri je ostal Röhms sam. Soba pa je bila z vseh strani zastražena. Pol ure nato je počil strel in kroga je obšla v Röhmovem sreču. Na pisalni mizi Röhma so našli pismo za Hitlerja, katerega vsebina pa ni znana.

General Schleicher, bivši državni kancler, ki so ga v soboto ustrelili.

Na čelu napadalnih čet so bili homoseksualci

Pariz, 1. jul. m. »Völkischer Beobachter« in drugi narodnosocialistični organi so objavili vest, da je francosko poslanstvo v Berlinu bilo v zvezi z revolucionarnim poskusom generala Schleicherja in kapetana Röhma.

Jutranje pariško časopisje najodločnejše protestira proti takim trditvam in poudarja, da je tega poskusa prišlo zaradi tega, ker so nemške množice spoznale, da narodnosocialistični režim v Nemčiji ni rodil nobenih sadov in je ljudstvo izgubilo vse zaupanje v Hitlerjevega režim. Francosko časopisje poudarja dalje, da so ti dogodki nudili levicarijem sijajno orožje za agitacijo proti narodnemu socializmu, ker se je ugotovilo, da je vodilo akcijo neko homoseksualno društvo. Prvotno se je to z uradne strani demantiralo, sedaj pa je sam Hitler izjavil, da so v njegovi stranki imeli glavno besedo homoseksualci, ki so razsipali narodno premoženje za vse mogoče nedopustne stvari. Sele sedaj postaja jasno, v kakšne svrhe se je v razmeroma kratkem času zapravilo dve milijardi mark za SA oddelke. V pariških političnih krogih smatrajo, da je vse to, kar se je sedaj zgodilo v Nemčiji, smrten udarec za Hitlerjev režim in da svet stoji pred novimi važnimi dogodki v Nemčiji.

Tudi Röhmovega žena aretirana

Dunaj, 1. jul. m. Davi je bila v Monakovem aretirana žena stolnika Röhma. Policija, ki je izvršila aretacijo Röhmove žene, je iskala tudi večjo skupino Röhmovih prijateljev, ki so snoči tajnstveno izginili iz Monakovega. Policija je zasačila skupino Röhmovih zaupnikov na neki majhni železniški postaji. Vsi so nameravali pobegniti v Avstrijo, toda policija jih je prehitela in odvedla vse v monakovske zapore.

Hitler pregleduje svoje čete. V levem kotu Röhms, poveljnik napadalnih (SA) čet, ki ga je dal Hitler v soboto aretirati.

Z avtom v Jadransko morje

Dva ugledna celjska industrijalca utonila v Trstu — tretji se je rešil

Celje, 1. julija 1934. Danes dopoldne se je kakor blisk razširila v Celju vest, da sta dva ugledna in spoštovana Celjana, solastnika tovarne zlatnine in srebrnine v Gaberjnih Pachiaffo, Knez & Co., 45-letni Steyr po trgovskih poslih v Celovec, odtod v Trstu utonila. Doslej smo mogli ugotoviti o tej tragični usodi obeh ponesrečencev naslednje podrobnosti:

Imenovana dva in Knezov brat, 42-letni Ivan, so odpotovali v četrtek z limuzino tvrdke Steyr po trgovskih poslih v Celovec, odtod v Benetke in nato v Trst, kamor so prispeli v soboto ponoči. Ko so se vozili okoli pol 12 ponoči z avtomobilom po stari Dunajski cesti proti kanalu Sv. Antona, je njihov avto zavozil s ceste naravnost v kanal, ki, kakor znano, drži iz morja do trga 'sv. Antona in je tako globok, da drži male ladje. Avto je šofiral pokojni Pachiaffo, zraven njega je sedel pokojni Alojzij Knez, medtem ko je Knez Ivan, ki je sedel zadaj v avtomobilu, imel toliko prisotnosti duha, da je ubil šipo na avtomobilu, ležečem v vodi in se na ta način rešil gotove smrti. Oba gorimeno-vana pa, ki sta sedela v sprednjem delu avtomobila, sta našla smrt v morju. Pri reševanju si je Ivan precej poškodoval desno roko. Kako se je mogla zgoditi nesreča, še ni ugotovljeno. O nesreči je že ponoči ob pol 1 obvestil jugoslovanski konzul bansko upravo v Ljubljani in novica o grozni nesreči je prispela danes ob

četrt na 9 zjutraj, ko je dobila tukajšnja policija povelje, da o tem obvesti svojce ponesrečencev. Danes ob pol 11 dopoldne pa je prišlo na predstojništvo mestne policije v Celju tudi telefonsko sporočilo banske uprave iz Ljubljane, da so davi ob 9 potegnili iz morja trupli obeh utopljenecv. Vest je, kakor je popolnoma razumljivo, vzbudila v Celju veliko pozornost in splošno sočutje. Opoldne, ko se je v ljubljanskim brzovlakom vrnil v Celje Ivan Knez, so se zbrali na postaji svojci in mnogo znancev obeh ponesrečencev. Ivan Knez je po tej katastrofi živčno popolnoma strl in ni bilo mogoče dobiti od njega točnih podatkov. Oba ponesrečena Celjana prepeljejo v Celje. Radi tega je tudi odpotoval s popoldanskim brzovlakom v Trst Pachiaffov svak dr. Gossleth iz Gradca, ki se slučajno mudi pri svojih na počitnicah, da uredi vse potrebno za prevoz. Pachiaffo je bil poročen in zapuščal tri otroke, od katerih je najstarejša štiriletna deklica, najmanjši otrok pa je star 4 mesece. Knez Alojzij je bil samec. Vsi Celjani sočustvujejo s svojci ponesrečencev in vsi obžalujejo smrt uglednih Celjanov, ki sta bila znana kot delavca in mirna moža. Kdaj bodo trupli obeh prepeljali v Celje in kdaj bo pogreb, zaenkrat še ni znano.

Značilno je, da se je na istem mestu pripetilo že več nesreč. Tako sta tukaj leta 1914 utonila baron Knoblocher iz Zovneke pri Polzeli in pivovar-nar Dreher. Kanal sv. Antona ni ograjen in tudi ne more biti, ker jadrnice tam izkrcujejo blago,

večinoma zelenjavo. Tujci, ki kraja ne poznajo, lahko zavozijo vanj iz ulic, ki drže pravokotno do njega, posebno če hitro vozijo in če pravčasno ne zaobrnejo v pravem kotu.

Poročilo o nesreči iz Trsta.

Tržaški listi obširno in z velikim sočutjem poročajo o nesreči. »Piccolo« pravi, da sta bila ob času nesreče na mestu samo dve priči in sicer dve ženski, ki sta izpovedali, da je avto prihitel iz bivše Dunajske ceste in namesto, da bi tekel naprej čez most, kakor sta oni mislili, ostro zavil vzporedno s kanalom, pa je pri tem tako blizu zašel ob rob kanala, da je bliskovito strmoglavil vanj. Pomožna akcija je bila takoj na mestu. Mor-narji in gasilci, na čelu jim poveljnik, inž. Sapun-zacchi, so se požrtvovalno lotili dela. Ivan Knez se je bil sam rešil iz avta, ker je hitro razbil šipo, ko je voz padel v vodo, pa so ga, čisto brez moči in že tonečega, vzdignili na čoln in potem prepe-ljali na rešilno postajo. Avta pa dolgo ni bilo mo-goče dvigniti, ker vrvi, ki so jih okoli njega poteg-nili, niso imele opore. Naposled je gasilec Jožef Scheriani (najbrž Škerjanc) pod vodo z velikim trudom vrvi dobro pretegnil, tako da so dvignili elegantni avto I—2—836, v katerem so našli dva mrljaca. Rešeni Anton Knez je izjavil, da so se ho-teli podati v Opatijo, potem ko so prišli iz Benetk. Te nesrečne noči so bili namenjeni na Glavni trg (Piazza Unità) v hotel Regina, kjer so prenočevali. Knez se ni mogel zavedati, kako se je nesreča zgodila.

Revolta je bila naperjena osebno proti Hitlerju

Pariz, 1. julija. AA. Po vesteh iz Berlina so voditelji ekstremnih elementov v nacionalno-socialističnih vrstah, ki so včeraj postali žrtve različnih ukrepov vlade in vodstva stranke, razširili med napadalnimi oddelki v Monakovem geslo, da je državni kancler Hitler proti napadalnim oddelkom in da naj zato stopijo na ulico in se pridružijo odprti borbi.

To zaroto so pripravljali med člani napadalnih oddelkov že delj časa. Zarota je bila naperjena zoper osebo kanclerja Hitlerja. Pri tem pokretu je igralo veliko vlogo nezadovoljstvo državnega podkanclerja v Papna in bivšega kanclerja generala v. Schleicherja.

Državnega kanclerja Adolfa Hitlerja so o teh pripravah obvestili že pred dnevi. Zato je obiskal predsednika države maršala v. Hindenburga. Zahteval je od njega, naj v Papna na vsak način izključi iz vlade. To zahtevo je Hitler utemeljeval predvsem z govorom, ki ga je imel v. Papen v Marburgu. Na njegovo veliko začudenje pa je Hindenburg Hitlerju odgovoril, da soglašal s marburškim govorom in da ga ne bo odstavil. Zagrozil je, da raje poda ostavko kot državni predsednik.

Poučeni krogi trde, da bi bila Papna zadela snoči ista usoda kakor stolnika Röhma, da se Hindenburg zanj ni tako odločno zavzel. Papen je osebni prijatelj Hindenburga, v katerega ima ta največje zaupanje.

Napetost med Papnom in Hitlerjem ni nastala samo zaradi govora v Marburgu, ki ga je Hitler osebno prepovedal v listih, temveč tudi zaradi odstranitve nemškega poslanika v Moskvi Nadolnega, ki je osebni prijatelj Papna in predsednika Hindenburga. Nadolni ni odšel iz Moskve na lastno prošnjo, marveč zato, ker je to zahteval Hitler. Ta mu je očital, da ga ni obvestil o pogajanjih med Parizom in Moskvjo, ki so se končala s podpisom francosko-ruskega sporazuma.

Sovražno stališče proti Papnu in odstranitve Nadolnega je povzročila ne le v širših krogih, temveč tudi v sami vladi, kakor trde v Parizu, veliko nezadovoljstvo zoper Hitlerja. To je pospešilo pokret med voditelji nacionalno-socialističnih oddelkov, pokret, ki ga je Hitler včeraj tako odločno in neusmiljeno zatrl.

Zaročniki so hoteli Hitlerja ubiti in na njegovo mesto postaviti generala Schleicherja.

Röhms izvršil samoumor

Tudi vodja Katoliške akcije ubit

Pariz, 1. jul. AA. Današnji »Matine« je sestavil po dosedanjih vesteh iz Nemčije tale seznam žrtve uspešne vladne akcije zoper nacionalno socialis-tične nezadovoljce in prietaše opozicije, ki so se jim priključili:

a) Ubiti pri poskusu, upreti se aretaciji: bivši državni kancler general v. Schleicher, njegova soproga in bivši ministreski svetnik Klausner, vo-dja Katoliške akcije.

b) Ustreljeni z obsodbo po naglem sodišču: vi-šji skupinski poveljnik, diviz. general Schneidho-ber v Monakovem, višji skupinski poveljnik Heines v Vratislavi, poveljnik napadalnih čet v Berlinu in za Brandenburg Ernest, poveljnik Schmidt v Mo-nakovem, general v. Heidebeck na Pomeranskem in grof Sprell, takisto na Pomeranskem.

c) Samoumor so napravili: odtavljivi štabni načelnik napadalnih čet stolnik Röhms, sotrudnik v. Papna vladni svetnik Bose in Papnov pobočnik v. Tschiritsch. Ta dva sta se po poročilu »Matina« ubila tedaj, ko so preiskali stanovanje državnega podkanclerja v. Papna.

Revolucija v Nemčiji se nadaljuje?

Angleži in Francozi so- dijo drugače ko Hitler:

„Upor Röhma pomeni bližnji
konec fašističnega režima...“

London, 1. jul. m. Jutranje angleško časopisje se obsirno bavi z nastali položajem v Nemčiji in poudarja, da je vsa oblast v rokah SS oddelkov in Reichswehra. Po vsaj Nemčiji se pleni orožje sumljivih članov napadalnih oddelkov, ki ga izročajo brez vsakršnega odpora. Razorožitev napadalnih oddelkov bi se morala izvršiti že v petek popoldne, toda stotnik Röhm je dal povelje in organiziral tudi močno akcijo, da se orožje ne izroči državnim oblastem.

Jutranje angleško časopisje poudarja v svojih komentarjih, da je pokret stotnika Röhma prizadejal smrti udarec narodnosocialistični stranki in sedanemu režimu v Nemčiji. Pristasi kancelarja Hitlerja so izgubili v svojega voditelja vse zaupanje. Najbolj porazno pa vpliva nanje dejstvo, da so bili ponoči zaradi zarote stotnika Röhma pobiti ljudje, ki so pomagali Hitlerju do oblasti. Najbolj je narodno-socialiste vznemirila vest o umoru Heinasa, ki je veljal za najvestejšega Hitlerjevega pristasa.

To je šele tragedije prvi del

Berlin, 1. jul. p. Inozemski tisk je že v soboto začel komentirati dogodke v Nemčiji. Glavni komentariji pa so izšli v nedeljo jutraj.

Madžarski listi se omejujejo na golo poročanje ter ugotavljajo, da gre predvsem za revolto SA proti temu, da gre 1. julija na dopust in da se postopoma reducira.

Avstrijski listi pa pišejo obširno o dogodkih ter jih tudi komentirajo v uvodnikih. »Reichspost« piše v uvodniku, da sedaj Hitler ni zmagal kot vodja narodnosocialistične stranke, ampak kot državni kancelar z vso izvršilno močjo v rokah. Tako vojaštvo kot policija sta mu pomagali udušiti upor v lastnih vrstah. Boj pa ni bil naperjen samo proti levičarskemu krilu stranke, ampak tudi proti desnici.

Wiener Zeitung piše, da je to razkrojevni proces, kar se dogaja v Nemčiji. Danes čaka vsa Nemčija na obracun z režimom. Vse kaže, da bo prišlo še do hudih bojov, ki bodo še povečali razvaline, ki jih bo pustil sedanji režim v Nemčiji. »Neues Wiener Tagblatt« piše pod naslovom »Tragedije prvi del«, da sedanja tragedija v Nemčiji ni samo tragedija stranke ali posameznikov, ampak tragedija vse Nemčije. Konca nemške tragedije še ni videti. »Neue Freie Presse« piše v uvodniku, da se sedaj vidi, kam je meril zadnji Papenov govor, za katerega so iskali vzroke vsepovsod. Potek dogodkov je pokazal, da so se levičarji pripravljali že dolgo na udar. »Neues Wiener Journal« piše, da se sedaj vidi, kam vodi narodni socializem: v nacionalni boljševizem. Iz tega se tudi vidi, kako dolgo bo živel narodni socializem v Nemčiji.

Francoški tisk v svojih komentarjih posebno poudarja zvezo teh dogodkov z zunanjo politiko Nemčije.

Poljski listi so v Varšavi priredili že popoldne in proti večeru posebne izdaje, kjer obširno pišejo o dogodkih, vendar se v prvih izdajah opaža izvestna neorientiranost, katero so pozneje nemški uradni komunikacije spremenili v mirnejše presojanje položaja. Uradna »Gazeta Polska« posebno poudarja, da ni bilo potrebno intervenirati vojski v tem notranjem političnem sporu.

Tudi italijanski tisk piše o dogodkih v Nemčiji, pa skuša dogodke omiljevati, ker se umevno boji psihološke reakcije v dušah Italijanov, ki so z Mussolinijevim režimom tudi čedalje bolj nezadovoljni.

Hitler je sklenil mir s Cerkvijo

Berlin, 1. julija. p. Pogajanja med zastopniki nemške vlade oziroma narodnosocialistične stranke ter cerkvenih oblasti so zaključena. Poluradno poročilo, ki je bilo izdano, pravi, da so zadovoljivo izpadla in da so bila vsa vprašanja urejena v obojestranskem sporazumu. Državni kancelar Adolf Hitler je sprejel zastopnike nemškega episkopata. Zdi se, da je spor med Cerkvijo in državo v Nemčiji zaenkrat poravnal.

Smrt pod nožem lovskega tatu

Sv. Katarina nad Trzičem, 1. julija.

Izredno žalosten in za tukajšnji okraj doslej nepoznan dogodek je pretresel našo mirno gorsko dolino pretekli teden. Ponoči se je vračal iz Tržiča domov v Lom lovski paznik Janez Meglič, po domače Adamov, uslužben pri tovarnarih Gassner. Na cesti ga je pričakoval dmar Valentin Meglič, imenovan običajno Bavant, iz Slaparske vasi. Začel je z Adamovim prepir in ga pri Spanovi žagi napadel zavratno z nožem. Moral mu je že prvi hip zadati težke rane, ker je napadeni kmalu padel na tla. Tu ga je Bavant kral z nožem naprej. Obdukcija je ugotovila 22 ran. Ze skoraj mrtvega, ga je ubijalec pobijal še s kolom in ga nato zavlekel v potok Lomščico. Po izvršenem strašnem zločinu se je napotil domov. A po kratki poti je krenil k bližnji Nackovi hiši in z divjim kričanjem zbudil speče: »Adamovega sem, da bo imel dovolj!« Zbujeni so šli takoj gledat, kaj je in iskat žrtev, a so našli ubitega šele jutraj v zadnjih dihih.

Ubijalec je bil aretiran že drugi dan jutraj na svojem domu. Zasičan v Trziču, je bil prepehjan v Ljubljano, kamor je moral nesti krvavo orodje umora. Je skrajno nasilen, zlohoten človek, ki je za najmanjšo reč grozil z nožem. Adamov je bil vesten lovski paznik in zato ga je Bavant, ki je bil znan lovski tat, sovražil.

Huda nesreča na Uncu

Ni še minilo leto dni, odkar je Unee dobil električno napeljavno, in že se je zgodila huda nesreča. 17-letni Ivan Doles iz Mahneti je pomagal pri Fr. Puntarju popravljati streho. Ker gre čez streho električna napeljava, se je Doles slučajno dotaknil žice. Električni tok je nesrečnega fanto grozovito stresal in ga končno vrigel s strehe na tla. Doles si je prebil lobanjo in obležal neza-

Hitler se boji kritike

Berlin, 1. jul. p. Pruski ministrski predsednik Göring je danes na podlagi pooblastila, ki mu ga je dal Hitler, izdal več razglasov na strankine pripadnike in nemški narod. V razglasu izrečno prepoveduje vsako kritiko zadnjih ukrepov zlasti pa ustrelitve sedmih voditeljev po naglem sodišču. Med njimi so se namreč nahajali tudi tako popularni voditelji, kakor je bil na pr. Heines. Vsak, kdor bo kritiziral te ukrepe, bo najstrožje kaznovan. Zapoved, da gre 1. julija na dopust dne 1. julija, ostane v veljavi, prav tako tudi prepoved nošenja uniforme ter častnih bajonetov. Vodilni člani berlinskih SA oddelkov se nahajajo še vedno v zaporih. Strogo so prepovedani vsi sestanki SA, čeprav bi bili člani v civilu, ter bodo najstrožje kaznovani v primeru zbiranja.

Vse meje napram Nem- čiji zastražene

Strassbourg, 1. jul. c. Armadno poveljstvo vzhodne francoske armade je zapovedalo koncentracijo čet na francosko-nemski meji. Tudi iz Prage prihajajo vesti, da je meja med Nemčijo in Češkoslovaško zaprta in da je češkoslovaška armada v pripravljenosti, da zavaruje češko mejo. Tudi meja med Avstrijo in Nemčijo je zaprta in ne more ne v in ne iz Nemčije noben potnik. Zato so vse vesti o položaju v Nemčiji zelo dvomljive vrednosti.

Nova obglavljenja

Vse vodstvo SA pobito

Berlin, 1. jul. c. Po vesteh iz pončenih krogov je bilo danes obglavljenih zelo mnogo političnih voditeljev. Sezna mimen obglavljenec bo objavljen nekoč ali jutri jutraj. — Poudarja se, da je vse vodstvo SA ubito. To vodstvo je obstajalo iz sedmih članov. Pri življenju je ostal samo Göring.

Ali je prestolonaslednik ušel?

Doorn, 1. jul. c. Bivši nemški cesar Viljem je zelo presenečen nad položajem v Nemčiji. Prestolonaslednik je pobegnil iz Nemčije, a dozdaj še ni prispel v Holandijo. Zato je veliko vprašanje, če mu je uspelo pravočasno zapustiti Nemčijo.

Hindenburg je hotel odstopiti

Pariz, 1. jul. AA. »Paris Soir« poroča iz Berlina, da je hotel Hindenburg včeraj podati ostavko. Hindenburg je obsojal Hitlerjev nastop proti desničarskim elementom in proti Papnu. Vse kaže, da je od svojega sklepa odstopil samo, ker mu je okolica dopovedala, da bi v tem primeru prišlo do meščanske vojne. Iz mnogih krajev poročajo o spopadih med jeklenimi celadami in hitlerjevskimi oddelki.

Spopadi se nadaljujejo

Pariz, 1. jul. AA. Reuter poroča iz Berlina, da so bili danes v Nemčiji novi spopadi. Malo je verjetno, da bi državni podkancelar Papen še ostal na svojem mestu. Za podkancelarja bo imenovan Göring.

Reuter poroča dalje, da stotnik Röhm ni izvršil samoumora, marveč da so ga ubili.

Po nekih informacijah vlada velika napetost med nacionalno socialističnimi organizacijami in olicirji redne vojske.

Mariborski drobiž

Maribor, 1. julija.

Poslovilni večer so priredili mariborski častniki včeraj zvečer v spodnji kazinski dvorani višjima častnikoma, in sicer pehotnemu podpolkovniku Jovanoviću in topniškemu podpolkovniku Petru Kilerju, ki odhajata iz Maribora na svoje novo službeno mesto. Večer je potekel v znamenju strunnega tovarštva in spoštovanja, ki sta ga oba višja častnika uživala v vrstah mariborskega častništva. To je izvenlo iz pristranskih poslovilnih in zahvalnih besed, ki so se izrekle na tem večeru. Odhajajočima višjima častnikoma želimo na novem službenem mestu obilo uspeha in napredovanja!

Konec šahovskega turnirja. Danes se je končal v kavarni Central turnir za prvenstvo posameznikov, katerega se je udeleževalo 12 najboljših mariborskih šahistov. Na turnirju, ki je trajal šest tednov, sta zasedla prvi dve mesti znani mariborski šahovski prvaki Kramer in mladi talentirani Kukovec, oba z 9 točkami. Tretji in četrti sta Lesnik in Štupan z 7½ točkami. Peto in šesto mesto si delita Lobkov in Ostanek s 6 točkami. Sledijo dr. Lipaj in prof. Sila s 4½ točkami, Fiser in Lukež s 4 točkami, Golec s 2½ točkami in Strniša z 1½ točko. Zvečer je priredil mariborski šahovski klub slovesen zaključek turnirja na čast mariborskega svetovnega šahovskega mojstra Vasa je Pircu, ki si je v Budimpešti izvojeval častno drugo mesto.

Naznanila

Maturantje državnega učiteljskega v Ljubljani iz leta 1903 se snidemo v sredo, 4. julija ob 11 na Bellevue.

Sport

Lahkoatletski dvomatch Belgrad:Ljubljana

Ljubljana izgubi z eno točko razlike — Belgrad ima 58, Ljubljana pa 57 točk

V soboto se je v Belgradu lahkoatletski dvomatch med belgrajsko in ljubljansko reprezentanco, za katerega je vladalo v naši prestolnici veliko zanimanje, saj se je udeležilo te zanimive borbe kljub slabemu vremenu ok. 2000 gledalcev. Rezultat, oziroma izid tekme je bil precej negotov in ker naša reprezentanca že zopet ni bila kompletna, so nekateri že vnaprej prorokovali Belgradu zmago. Že zadnjič smo tako nesrečno izgubili proti Gradcu in tudi s prav majhno razliko, sedaj pa zopet in sicer samo z eno točko razlike, kar je tako minimalno, da o premoci ene ali druge ekipe ne more biti govora. Obakrat je v glavnem isti vzrok: nastopili smo obakrat nekompletni. No in bi šlo kljub temu, če bi imeli malo manj smole. Topot je odločila stafeta. Morda pa je vzrok tudi napačna taktika. Kako bi izgledala slika, če bi tekel n. pr. Krevs na 1500 m? Torej, zapomnimo si za drugič. Vsaka šola nekaj slane. Sam rezultat je objavil že včerajšnji »Slovenec«, danes pa objavljamo še uspehe v posameznih panogah:

Tek na 100 m: I. Kovačič (L) 11,2, II. Bauer (B) 11,3, III. Novaković (B) 11,9.

Krogla: I. Kleut (B) 13,65 m, 2. Stepišnik (L) 12,91 m, 3. Bojović (B) 12,85 m.

Primorje:Železničar (Zagreb) 4:0 (2:0)

Ljubljana, 1. julija.

Prvak Zagreba SK Železničar je moral danes v prijateljski tekmi nekompletnemu Primorju kloniti in še s precej visokim rezultatom so ga odpravili črno-beli. Na igrišču Primorja se je nabralo samo okrog 600 gledalcev, ki so prisostvovali tej prijateljski tekmi. Udeležba od strani občinstva pove že več kot dovolj, da je že skrajni čas, da se prične prvenstvene tekme; kajti ljudje se ne zanimajo za prijateljske tekme, ampak hočejo resnih borb, v katerih se borijo najboljši med izbranimi za pomeni naslov državnega prvaka. Upajmo, da že skoraj pride čas za prijatelje nogometnega sporta in potem bodo naša igrišča zopet lepo zasedena.

Sodniku g. Pevalaku sta se predstavili moštvi v naslednjih postavah:

Železničar (Zagreb): Pilko — Koprivnjak, Lončarić — Šeppek, Seb, Frutić — Krizman, Martinović, Farago, Malec, Kranjc.

Primorje: Starec — Hassl, Bertonec — Zemljak, Slamič, Bonec — Slamberger, Jež, Mahkovec, Petelin, Zemljak.

Igra prvega pol časa je potekla v absolutni premoči Primorja. Samo nekaj minut v začetku in par minut proti koncu je bila igra malce odprta, drugače se je pa igralo samo na polovici gostov in pred njihovim golom. Četudi domači niso bili kompletni in akoravno ligasi niso pokazali vsega svojega znanja, se lahko reče, da so bili gostje najmanj za en razred slabši v prvem delu igre. Niso pa igrali niti eni ni drugi s polnim elanom. Pri črno-belih se je pa kljub temu poznalo, da smo že blizu težkih tekem za državno prvenstvo. Kajti poznalo se jim je, da se resno pripravljajo za tekme, v katerih bo treba potrditi svoj glas, ki so si ga pridobili v lanskih tekmah, ko so se kvalificirali za slovenskega zastopnika v državni ligi. Napad črno-belih je mestoma lepo kombiniral; toda kljub temu se je močno poznala vrzel zaradi odsotnosti Bertonecja. Mahkovec ga še dolgo ne bo mogel nadomestiti. Petelin pa je tvoril najtemnejšo točko ne samo napada, temveč domače enajstorice sploh. Ostali trije napadaleci so zadovoljili, včasih so napravili vse, kar so mogli; ugajal je zlasti Slamberger, ki je pripravil notranjemu triju lepe situacije. Ako bi še streljal na gol, bi bil on najboljši naš desni napadalec. Halfo so bili tako v ofenzivnem kakor defenzivnem pogledu uspešni. Je to zanesljiva trojica, v kateri je zopet pokazal Slamič, da se približuje svoji nekdanji formi, in na katere se lahko zanesemo obramba. Starec se v prvem polčasu ni imel prilike izkazati, ker ni dobil nobene žoge, ožja obramba, ki je tudi danes dobro funkcionirala, mu je namreč odvzela vse posele.

V drugem polčasu je šel Petelin na krilo. Zemljak pa v zvezo, kar je samo kvarno vplivalo na vso enajstorico. Zemljak ni bilo več spoznat in nivo vsega moštva je precej padel. To so seveda skušali gostje izrabiati ter se jim je v resnici večkrat posrečilo priti pred gol domačih. Ker so bili

Tek na 400 m: I. Nikhazi (B) 55,2, 2. Žorga (L) 54,8, 3. Czurdra (L) 55,2.

Skok v višino: I. Martini (L) 1,76 m, 2. Žgur (L) 1,71 m, 3. Telesko in Banšček (B).

Disk: I. Kleut (B) 39,85 m, 2. Bojović (B) 39,09 m, 3. Stepišnik (L) 38,89 m.

Tek na 5000 m: I. Bručan (L) 16:29,8, 2. Starman (L) 17:08,4, 3. Gjorgjević (B) 18:15.

Stanje točk: Ljubljana 29, Belgrad 25.

Skok v daljavo: I. Novaković (B) 6,39 m, 2. Stepišnik (L) 6,39 m, 3. Martini (L) 6,36 m.

Tek na 800 m: I. Nikhazi 2:04,2, 2. Krevs (L) 2:06,4, 3. Žorga (L) 2:12,2.

Naš najboljši tekač Krevs je bil v tej točki porazen, kar je vzbudilo splošno presenečenje.

Kopje: I. Brunet (L) 52,95 m, 2. Nikolić (B) 49,36 m, 3. Messner (B) 47,54.

Troskok: I. Perpar (L) 15,18 m, 2. Banković (B) 12,82 m, 3. Novaković (B) 12,72 m.

Tek na 1500 m: I. Dečič (B) 4:02,2, 2. Czurdra (L) 4:25, 3. Goršek (L) 4:52,2.

Stafeta 4x100 m: I. Belgrad (Novaković, Nikhazi, Banšček, Bauer), 2. Ljubljana (Sušteršič, Kovačič, Skok, Cerar).

Končno stanje točk: Belgrad 58, Ljubljana 57. —

pa izredno nerodni, zato jim ni uspelo zabiti niti častnega gola.

Od gostov smo več pričakovali. Neglede na to, da so bili za dober razred slabši od domačih, so igrali brez volje in v gotovih momentih so se domači z njimi igrali kakor mačka z miško. Prav nobene akcije niso izpeljali, in če so prišli pred gol, so se pa toliko časa obotavljali, da jim je domača obramba odvzela žogo, če jo že niso prej sami poslali v avl. Ako bi domači napad ne zastreljal toliko zrelih šans, bi bil poraz še večji. Samo nekompletni enajstorici črno-belih in njihovi slabi igri v drugem polčasu se imajo zahvaliti, da niso odšli s podvojenim rezultatom iz Ljubljane.

Gole so dali: v 14. minuti prvega polčasa Jež, v 23. minuti prvega ter v 11. minuti drugega polčasa Mahkovec. Tretji gol je padel v 7. minuti.

Tekmo je sodil g. Pevalok objektivno in dobro. Na željo gostov, ki so se morali odpeljati z vlakom, je tekmo zaključil osem minut prej.

Primorje jun.—Reka rez. 6:1 (4:1). V predtekmi so juniorji Primorja odpravili z gornjim rezultatom rezervno Reke.

Mariborski šport

KOLESARSKO PRVENSTVO MARIBORSKE
PODZVEZE.

Maribor, 1. jul.

Kljub deževnemu vremenu so se danes tukaj vršile kolesarske tekme za podvezno prvenstvo Udeležili pa so se je samo trije Maratonci, en železničar in član Edelweisa. Pri seniorjih je zmagal Stefan Rozman od železničarja v 2:45,40, pri juniorjih pa Maratonec Šunko Josip v 2:58,22.

RAPID:MARIBOR 3:0 (1:0).

Ker Rapid danes ni smel igrati prvenstveno tekme z Mariborom, sta se oba kluba sporazumela za prijateljsko tekmo. Tekmi je prisostvovalo 500 gledalcev. Igra Rapida je bila res prva, razredna. Da rezultat ni bil višji, je krivda napadalec, ki niso znali izkoristiti zrelih pozicij. Maribor je podal najslabšo igro v letošnji sezoni. V predtekmi je igra med rezervama Maribora in Rapida končala neodločeno 4:4.

★

Zagreb, 1. jul. c. Tekma Hašk—Jugoslavija je se je končala z rezultatom 6:1.

— Pri motenjih v želodcu in črevih, bolečinah v trebuhu, razdraženosti, nervoznosti, omotici, težkem snu, splošnem slabopočutju, zmanjšani moči za delo se doseže olajšanje z dnevno čašo naravnega »Franz-Josef« grenčice. Sloviti zdravnik hvalijo izborno lekovitost, ki jo nudi »Franz-Josef« voda v svoji lastnosti kot milo odvajajoče sredstvo posebno polnokrvnim, korpulentnim ljudem, trpečim na protinu in hemeroidih.

Borci spremenili pravila

Ljubljana, 1. julija.

Danes dopoldne ob 9 se je pričelo v Trgovskem domu informativno zborovanje delegatov skupin bojnikov in krajevnih organizacij Zdrženja borcev Jugoslavije. Po delegatih so bili zastopani vsi okrajni dravske banovine in skoraj vse krajevne organizacije »Boja« in skupin bojnikov. Nad 400 delegatov je zastopalo 163 organizacij.

Zborovanje je pričel predsednik Zdrženja borcev g. Avgust Kuster, ki je uvodoma predlagal udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju, ki so jo vsi navzočni sprejeli s frenetičnim aplavzom, nakar so spontano zapeli državno himno. Nato je g. Kuster razložil sedanji položaj, ki je nastal s tem, da je notranji minister prepovedal vse shode »Boja«, dokler se pravila »Boja« ne spremenijo tako, da bodo razširjena na vso državo. — I. tajnik »Boja« g. Fabjančič je nato raztolmačil spremembe pravil, ki se bodo vložila pri notranjem ministru. Glavne spremembe so: »Boja« razširi svoj delokrog na vso državo, Notranji ustroj organizacije se preuredi tako, da pridejo krajevne organizacije, ki se bodo odslej naprej imenovala skupine bojnikov, do pravičnega zastopstva v vodstvu »Boja«. V temeljnih smernicah pravil je vodstvo »Boja« izjavljalo, da je Nj. Vel. kralj ne samo kralj Jugoslavije in vrhovni poveljnik vse vojske, kakor aktivne kakor rezervne, ampak tudi vrhovni vodja vsega naroda. Zdrženje borcev Jugoslavije ostane se naprej nadstrankarsko gibanje, ki pa se bo prilagajalo čl. 12 društvenega zakona, da se bo udeleževalo tudi politike, v kolikor to ni pripuščeno izrazito političnim strankam. Zbor je te spremembe

pravil soglasno sprejel ter nato obsodil vse napade na gibanje, ugotovil ravnost svoje linije ter pooblastil osrednji izvršni odbor, da v posebnem komuniqueju obvesti javnost potom časopisja, ki je do bre volje, o svojih ciljih, ki so nadvse domoljubni, ki proklamirajo vdanost Nj. Vel. kralju in energično delo za gospodarsko, duhovno in moralno obnovo države, ter poudarja, da je gibanje popolnoma neodvisno od kogarkoli. Zbor je nato razpravljal še o drugih aktualnih vprašanjih, tako o potrebi lastnega dnevnika. Poskusili bodo s tem, da preurede »Prelom« v dnevnik. Zbor je razpravljal tudi o kroju borcev. Napravljen je zanj že načrt. Sraje bodo iz belega domačega platna, obvalovale gorenski skornji, hlače jahalne, pokrivalo pa šajkača. Zbor delegatov se je popoldne zaključil.

Popoldne ob pol 4 pa je zasedal širši banovinski odbor »Boja«, ki je po pravilih sestavljen iz zastopstev kolektivnih organizacij včlanjenih v Zdrženje. Odbor je kot kompetentni forum soglasno odobril spremembo pravil. Predsednik in tajnik sta se v imenu Zdrženja zahvalila posameznim organizacijam za njihovo dosedanje delovanje. Nato je bil prečitan dopis ljubljanskega odbora četnikov in ljubljanskega pododbora rezervnih oficirjev, ki sta po nalogu svojih osrednjih odborov prijavila svoj izstop iz »Boja«. Pri tem pa se je ugotovilo, da ta izstop ni idejnega pomena, ter se bodo člani teh dveh organizacij še nadalje lahko udeleževali gibanja kot posamezniki. Do ustanovitve organizacije »Boja« po drugih banovinah države bo ljubljanski osred. izvršni odbor vodil gibanje po vsej državi.

Praznik naše verske in narodne zavesti Cerkev sv. Cirila in Metoda posvečena

Ljubljana, 1. julija.

Vsa bežigradska župnija se je marljivo pripravljala, da dostojno proslavi današnji svoj veliki praznik posvečenja nove župne cerkve Sv. Cirila in Metoda, prve na Slovenskem. Žal, je vso zunanjo proslavo močno motilo deževno vreme. Deževalo je po malem in v presledkih skoraj ves dopoldan. Toda kljub temu so se že v zgodnjih urah začele okrog Sv. Kristofa zbirati množice ljudstva iz okolice. Vsa okolica cerkve pri Sv. Kristofu je bila okrašena z zelenimi vencami, z rožami, ob cesti nasproti cerkve ter okrog cerkve same so Bežigradci postavili cel gozd vitkih mlajev, okrašenih z zelenjem in zastavami. Na obeh skrajnih koncih župnije, sredi polja proti Ježici ter ob železniškem prehodu na Tyrševi cesti se je nad cesto v vsej širini v pozdrav blestel napis: »Slovenska srca, ki v plamenu enem vsa gorijo, pristočno nam pozdravljena bodite!«

Škof dr. Gregorij Rožman, ki je ustanovil župnijo sv. Cirila in Metoda in posvetil novo župno cerkev

Sprejem cerkvenih knezov

Zjutraj je prenehalo deževati prav toliko, da se je ob pol 8 mogel v naglici izvršiti skromen, pa tembolj pristen sprejem prevzvišenega vladike dr. Gregorija Rožmana, ki je prišel posvečevati novo cerkev. Z našim knezoškofom se je prijeljal k sv. Kristofu tudi hrvaški škof dr. Mihael Pušić, ki je po posvečenju daroval prvo sv. mašo v novi cerkvi.

V spremstvu knezoškofa dr. Rožmana so se pripeljali še ravnatelj škofovih pisarni g. Jagodic ter škofov tajnik g. Žitko. Pred vhomom k sv. Kristofu so svojega nadpastirja pričakovali zbrani župljani z vsemi društvi, pevskim zborom, malimi klaričami in križarji sv. Frančiška v slikovitih svojih oblačilih. Navzočih je bilo tudi precej narodnih noš, večji del teh pa je zaradi dežja žal moral izostati. Na čelu župljanov je bil seveda naš vneti novi bežigradski župnik p. Kazimir Zakrajšek s svojim novim kaplanom, dalje kanonika gg. Stroj in Vole, šentpeterski župnik g. Petrič ter številna druga duhovščina.

Najprej je knezoškofa kot cerkveni ključar nove cerkve pozdravil odvetnik dr. Žitko, z naslednjim nagovorom:

Prevzvišeni!

Danes, ko ste prišli posvetiti novo cerkev sv. Cirila in Metoda, da bo mogla postati božje prebivališče, je za našo farno dan veselja in dan zmagoslavja. Veseli smo svoje nove cerkve, skromna je sicer, toda je pomembna in je dragocena. Pomembna je, ker bo postala takoj dušnopastirsko središče za oni del ljubljanskega mesta, ki se zdaj najbolj širi in ki postaja ena najbolj obljubljenih stanovanjskih četrti Ljubljane. V tej cerkvi se bodo delila vernikom tega okrova nadnaravna sredstva, iz te cerkve se bodo razlivala nadnaravne milosti iz zakladnice katoliške vere na tukajšnje prebivalstvo, ta cerkev bo trdna vez med nami in vesoljno katoliško cerkvijo. Dragocena je nova cerkev ne samo kot umetnina iz rok velikega umetnika, marveč predvsem zato, ker je zgrajena v najtežavnejših razmerah iz majhnih prispevkov povečini župljanov samih. Teh prispevkov niso dajali od svojega obilja, dajali so od uboštv in mnogokrat so dali zadnje, kar so še mogli dati. Taka cerkev je Bogu gotovo posebno draga in priprošnjika bežigradske farske slovenskega apostola sv. Cirila in Metoda go tovarno rada vzameta v svoje varstvo. Farani pa to svojo cerkev tembolj ljubijo in se je bodo vedno oklepali, kakor otroci svoje matere.

Je pa danes, Prevzvišeni, za nas, pa tudi za vse Ljubljančane in Slovence, ki so se nam pridružili, dan katoliškega zmagoslavja. Pred dvema in še pred enim letom je bilo nemogoče misliti, da bi v doglednem času dobili farno cerkev, ki bi odgovarjala najnujnejšim potrebam. Saj je gospodarska stiska, farani pa imajo druge potrebe in ne mislijo na to, da bi zidali cerkev. In vendar imamo že danes cerkev, ki odgovarja farnim potrebam, cerkev, zgrajeno z navdušenjem in požrtvovalnim sodelovanjem skoraj vseh faranov: dokaz, da katoliška zavest ni na umiku, nasprotno, katoliška aktivnost raste.

S temi čustvi Vas, prevzvišeni, najudaneje in najpristneje pozdravljamo kot svojega nadpastirja in Vas prosimo blagoslova, da bi tudi v bodoče ostali zvesti in polni delavnosti ob nepremagljivi skali katoliške Cerkve.

V kratkih besedah se je nato škof dr. Rožman zahvalil dr. Žitku kakor tudi vsem navzočim, povzema narodno prislovico, ki naj bi se tudi ob tej priliki uresničila: »Veliko dežja zmerom pomenja veliko blagoslova božjega. In ker je z dežjem letos nebo prav posebno radodarno in tudi danes, upajmo, da tudi blagoslov božji tej hiši ne

bo izostal.« Nato sta mali deklici Mašičeva in Bergantova poklonili z prigodnimi deklaracijami visokima cerkvenima dostojanstvenikoma, dr. Rožmanu in dr. Pušiću, krasne šopke rož.

Posvečevanje cerkve

Po tem pozdravu je odšla duhovščina s škofom g. dr. Rožmanom in s škofom g. dr. Pušićem na dvorišče sv. Kristofa, kjer so se takoj pričeli posvečitveni obredi, ki jih je, žal, ves čas po malem spremljal dež. Vse obrede, ki so trajali od osmih do četrta na enajst, je izvršil škof dr. Rožman ob asistenci g. škofa dr. Pušića, gg. kanonikov Stroja in Volea ter ostalih duhovnikov. Z dvorišča se je škof s spremstvom napotil najprej pred glavna vrata nove cerkve; gredoč je zbor duhovnikov odpel litanije vseh svetnikov. Pred glavnimi vrati cerkve je škof dr. Rožman najprej blagoslovil sol in vodo, vmes pa so se izvršile vse za te prilike predpisane molitve. Nato je škof s spremstvom obšel novo cerkev trikrat z zunanje strani, vsakokrat blagosloviljoč zunanje cerkvene stene. Vselej, ko se je vrnil okrog cerkve pred glavna vrata cerkve, je nanje potkal s škofovsko palico, z blagoslovljeno vodo pa je trikrat poškopril vse cerkvene stene. Vmes je ves čas pel g. Pušić koralne speve iz svelega pisma.

Ko se je škof tretjič vrnil okrog cerkve pred glavna vhodna vrata, so se ta odprla in potem so vsi cerkveni dostojanstveniki odšli v svetlišče. Tudi zdaj so se ves čas peli psalmi iz svelega pisma, zbor duhovnikov pa je zopet odpel litanije vseh svetnikov.

Kakor zunanje stene, tako so bile zdaj blagoslovljene tudi notranje stene cerkve. Škof s spremstvom je obšel vso notranjost cerkve ob stenah trikrat, vsakokrat je stene poškopril, blagoslovil, g. pevovodja Puš pa je tudi zdaj pel koralne speve iz svelega pisma. Obenem so bile cerkvene stene cerkve tudi pomaziljene s sveto krizmo na dvanajstih mestih znotraj cerkve. Povsod tam so bili že prej v stene vzdani v marmor vkani pozlačeni križci.

Nato so bila na poseben način posvečena tudi cerkvena tla. V obliki križa so potresli tla cerkve iz kota v kot s pepelom, v ta pepel pa je potem škof s škofovsko palico vrisal grško in latinsko abecedo. Seveda je bil tudi ta del obreda spremljan s koralnim petjem.

Vse do tega trenutka je bila cerkev za ostalo občinstvo zaprta. Zunaj cerkve se je medtem kljub slabemu vremenu nabralo veliko ljudi iz bližnje okolice. Zlasti iz Dravljih in St. Vida so prihajali fantje in dekleta na okrašenih kolesih iz Jarč. Temnečnega in sosednjih vasi so vrli kmečki fantje prihajali na konjih, mnogo narodnih noš pa se je na okrašenih kolesjih pripeljala tudi z Ježice, Savelj in Kleč. Vsa ta pestra množica se je med posvečitvenimi obredi zbirala zunaj cerkve.

Arhitekt Jože Plečnik, po čigar načrtu je zgrajena nova cerkev sv. Cirila in Metoda

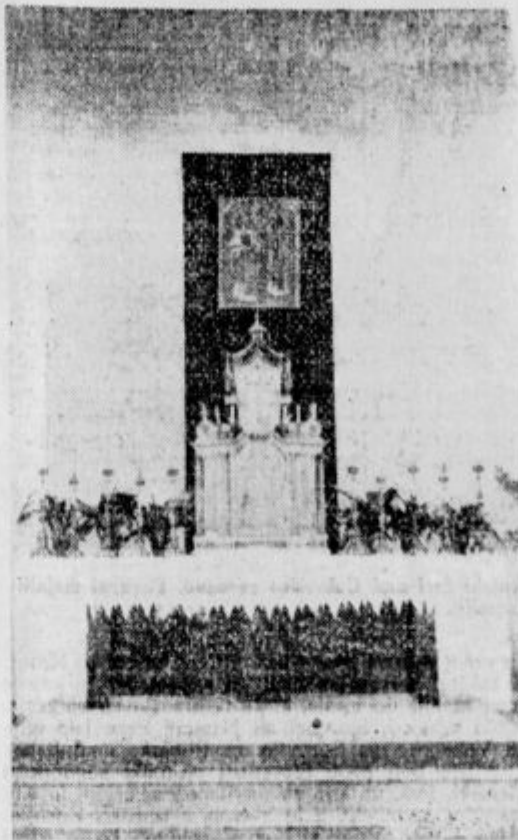
Drugi tretjini posvečitvenih obredov je mogla znotraj cerkve prisostvovati tudi množica, ki je dotlej opazovala ves potek obredov le od daleč zunaj cerkve. Škof je naposled odšel k oltarju, ki je bil ves v zelenju, okrašen ter svojevrsten kakor cerkev sama. Obredi so se okrog oltarja ponavljali kakor prej zunaj in potem znotraj cerkve ob stenah. Ves oltar je škof poškopril, pokadil ter potem prižgal na vseh štirih oglah ter na sredi oltarja živi ogenj, ki je s plamenom dvignil tudi misli vseh navzočih k Bogu.

Nato je odšel škof dr. Rožman s spremstvom v slovesni procesiji po svetniške relikvije, ki so bile spravljene zunaj cerkve, kamor so jih iz stolnice prinesli že snoci. Med prenosom relikvij na oltar se je znova ponovilo petje psalmov. Relikvije je škof dr. Rožman položil na novi oltar, tam pa je bil že pripravljen cement, voda in vsi drugi predmeti, ki so potrebni za vzdajevanje. Škof je potem najprej blagoslovil vse predmete, nato pa z njimi lastnorčno zazidal svele relikvije v novi oltar. Pri tej priliki so se izvršili še vsi drugi obredi, predpisani v ta namen, nazadnje pa je škof blagoslovil še prte na oltarju.

Med temi obredi je ljudstvo zunaj cerkve pelo ljudske pesmi, nad vso slovesnostjo pa je kakor blagoslov prišel rahel dež, ki je sicer mnogo ljudi zadržal doma, ni pa mogel zadržati pobožnega razpoloženja tistih, ki so k slovesnosti posvetitve kljub vsemu prišli ob blizu in daleč.

Po končani posvetitvi je škof dr. Rožman pridigal prikrat v novi cerkvi, ki je zdaj zažarela v vsej svoji lepoti. Svojevrstnost te cerkve, ki je ni enake ne v Sloveniji in ne drugod po svetu, je tako posrečena, da so bili danes nad vse zadovoljni tudi tisti, ki so sprva morda dvomili vanjo. Glas pridigarja se je razločno slišal po vsej prostorni cerkvi, do vseh kotov. Tudi petje cerkvenega zbora, ki je potem pri ev. maši pol pod vodstvom pevovodje g. Puša, se je razločno slišalo po vsej cerkvi. Cerkev se je torej izkazala kot izredno akustična, kar sam kot posebno sredi cerkve pa kol zelo posrečena novost, ki je dotlej še ni bilo v naših cerkvah.

Škofovo pridigo, ki je trajala pol ure, so prenašali z megafoni tudi množicam zunaj cerkve. Škof dr. Rožman je v svoji pridigi poudarjal važnost nove cerkve, ki je prva na Slovenskem posvečena sv. Cirilu in Metodu, slovenskima brato-

Začasni veliki oltar sv. Cirila in Metoda v novi cerkvi

ma, ki sta že pred tisočletjem učila sveto vero po naših krajih. Po pridigi je škof podelil vernikom poseben škofovski blagoslov, združen s posebnim odpuščkom, določenim za tako priliko. Poseben tozadeven dekret sv. očeta je prebral ravnatelj g. Jagodic.

Prva sv. maša v novi cerkvi

Nato je v novi cerkvi daroval tiho sv. mašo hvarški škof dr. Pušić. Obenem je bila sveta maša tudi na zasilnem oltarju sredi starega pokopališča, ker se niso mogli vsi verniki zbrati v novi cerkvi. Tu je masoval katehet g. dr. Zupan. — Med mašo škofa dr. Pušića je spremljalo ljudstvo sveto daritev z ljudskim petjem. Peli so »Usmiljeni Jezus« ter »Marija, Mati ljubljena«. V drugem delu sv. maše pa je pomnožen zbor sv. Cirila in Metoda pod vodstvom pevovodje g. Puša pel tri pesmi, med temi staroslovensko himno sv. Cirila in Metoda.

Krasen sprevod po ljubljanskih ulicah

Po končanih cerkvenih obredih se je razvil močnejši versko-manifestacijski sprevod, ki se je napotil po Tyrševi cesti, Prešernovi ulici, Stritarjevi ulici, mimo magistrata, mimo stolnice, po Vodnikovem trgu, Kopitarjevi ulici, Resljevi cesti, Komenskega ulici, Tavčarjevi ulici, Miklošičevi in po Masarykovi cesti nazaj na Tyršovo cesto k sv. Kristofu.

Kljub deževnemu vremenu, ki je onemogočilo še večjo udeležbo vernikov v sprevodu, je bil vendar sprevod sijajna revija slovenske katoliške zavesti, ki se manifestira, če treba, tudi na ulici in mestnem asfaltu. Ze dolgo ni Ljubljana videla tako slovensko-pestrega sprevoda. Najbolj je povzdignilo sijaj sprevoda ogromno število narodnih noš, ki smo jih našli v sprevodu nad 500. Sprevod je otvorila skupina jezdecev v narodnih nošah s cerkvenim praporom na čelu. Nato pa so sledile izmenoma skupine kolesarjev in kolesaric s okrašenimi kolesi, močne skupine krasnih narodnih noš, deloma peš, deloma na okrašenih vozovih, četice križarjev in sestic sv. Klare v svojih slikovitih oblekah, skupine dečkov, belo oblečenih deklic s eveticami ter ostalega občinstva. Približno na sredi sprevoda so našli štirje križarji na ramah sliko sv. bratov Cirila in Metoda. Sprevod sta poživljali dve godbi, viška in rakovniška. Po vseh ulicah in cestah, kjer se je pomikal sprevod, je stal na obeh straneh gost špalir občinstva. Sprevod je bil dolg nad pol ure in je dostojno zaključil dopoldanske slovesnosti posvetitve.

Popoldanska akademija v Unionu

Popoldne ob štirih se je v veliki dvorani hotela »Union« vršila slovesna akademija v čast sv. Cirila in Metoda. Unionska dvorana je bila nabito polna občinstva in raznih odličnih dostojanstvenikov. Uvodoma je vse zbrane v ognjevitem govoru pozdravil g. župnik p. Zakrajšek, povdarjajoč, da po tisoč letih češčenja svetih bratov sv. Cirila in Metoda dobivamo letos Slovenci šele prvo cerkev, posvečeno tema dvema slovenskima svetnikoma. Nato je ob skopičnih slikah govoril o slovenskih bratih g. prelat dr. Grivec. Vrstile so se nato še deklaracije in pesmi moškega in mešanega zbora. Predvajana je bila tudi zborna deklaracija »Molitve Slovencev«, pevci so zapeli zelo lepo in močno staroslovensko himno sv. Cirila in Metoda. Končno so otroci odigrali p. Kristostomovo igrco »Sv. Ciril in Metod«. Vsa lepa prireditve je zapustila v srehi navzočih najlepši vtis, ki bo brez dvoma cirilmetodijski ideji, ki je obenem ideja slovanstva, močno koristil.

Velik požar v Begunjah

Pogorelo je 6 objektov, 55 voz sena in mnogo poljskega orodja

Cerknica, 30. junija.

V petek okrog tri četrta na 11 ponoči je nenadoma svignil proti nebu plamen iz skednja L. Bonača. Po vasi se je začel klic: Gori! In plat zvona je zbudil ljudi, ki so se počivali. Vsi so nemudoma hiteli na pomoč. Niso pa prišli še prvi ljudje do ognja, že se je vnel kozolec, tudi last L. Bonača. Z bliskovito naglico se je ogenj nato razširil na blizu stoječi kozolec in skedenj posestnika I. Brezeca. Nazadnje je pa ogenj zajel še skedenj in kozolec, last Fr. Obreze p. d. Debeveca.

Na pomoč so tak prihiteli domači gasilci, ki pa kljub vsej požrtvovalnosti niso mogli udušiti

Monumentum aere perennius ...

Nad sto mlajev z zelenimi vršiči, odetih v girlande od ljubelih rok spletenih, je pričakovalo velikega duhovnika — škota posvečitelja pred portalom nove cerkve sv. Cirila in Metoda. Sedaj šele, ko je vse očisto, se vidi močnost in lepota cerkvene ladje. Sedaj, ko so prehod iz ene cerkve v drugo prosti in pogled lahko objame celoto, razume človek, koliko dela, razmišljanja in še duhovitosti in lepote čuta je moral imeti arhitekt, da je to na oko neskladno gmoto strnil in uravnesil v enoto, ki tudi estetsko, ne samo praktično zadovoljuje.

Ko tako znova in znova ogledujem to hišo božjo, da se mi že priljubija, srečam ob stranskem vhodu P. Kazimirja, župnika bežigradskega. Vedrega obraza pogleda nekoliko izpod naočnikov, si popravi lasje in ponudi eno »silce«. Beseda rodi vprašanje in naenkrat sva sredi živahnega razgovora. O pomenu nove cerkve za ves okraj, o potrebi nove župnije, ki je postala čez noč opravljena in nujna zahteva, kljub temu, da smo se le čas prej nekako dvomili o njej. Kar zdi si nemogoče, je bilo pri Sv. Kristofu omogočeno po treh faktorjih, in sicer: močata volja župnikova, ki ni popustil niti za las, požrtvovalnost in dobra volja župljanov, ki kljub skromnemu življenjskemu standardu ni postala trudna žrtev in dela, in še moč ideje in sila programa, ki je skrit za imeni obeh slovenskih apostolov Cirila in Metoda. Teh troje komponent se mi zdi je uresničilo, kar se je zdelo preveč zahtevano in preveč pričakovano.

P. Kazimir mi to prirediti, in ko pa izrazim svoje neprikrito občudovanje nad to nezmisljivo voljo, se zopet nasmeje in pravi, da mu preveč »kadam«. Vendar pa je pravično, da danes ko stoji pred tem dovršenim delom, lahko s ponosom zre na teh šestih tako plodnih let dela pri sv. Kristofu. Položil je temeljni kamen za bodoči slovenski Pantheon. In prepričan mu citiram Horacija nesmrtni verz: Exigisti monumentum aere perennius ...

In kaj nameravate sedaj?

Kaj nameravam vprašate? Nedovršeno dokončati.

In sicer?

Kako morete biti tako neusmiljeni, da me sprašujete, pomislite, treba bo nov pot iz hrastovega lesa, in kje naj ga vzamem. Potrebne so nove orgle, ki jih cerkev nujno zahteva. Potrebna je

Župnik p. Kazimir Zakrajšek, ki ima največ za-nag za ustanovitev župnije in za zgradbo nove cerkve sv. Cirila in Metoda

nova monštranca, saj nočemo nobenega razkošja, samo dostojno mora biti za božjo službo. Mašnih oblek mi manjka, oltarnih prtov je tako malo in vse je že tako izprano. To menda veste, da je vsa cerkev pokrita za enkrat le z lepenco in smolo, na vsak način bo treba misliti na streho iz bakrene pločevine in koliko je teh kvadratnih metrov!

Kdaj upate vse to dovršiti?

Postopoma, vendar ne smemo nehati, zakaj, če se stavba nedovršena ustavi, se potem dela samo škoda in zopet škoda. Kdor ne napreduje, ta nazaduje.

In obisk pri službi božji, ste zadovoljni?

Ne morem reči, da je vse tako kakor bi si želel, zaenkrat tudi ni mogoče, dokler ni pravega reda, prepričan sem pa, da bo vse to tudi še prišlo, zakaj to moram reči, da imajo ljudje naravnost plemenita srca. In besede božje so naravnost ježni, če vidijo dejavnost na eni strani, se tudi njih srca vžgo in začne se res pravo tekmovalstvo dobrih src in prav to rodi stoteren sad. Sveča se ob sveči vžge. Kakor sem Vam že ponovno pravil imamo tu pri nas številčno prevelike fars, zato je pastora-cija nekako okorna in otežkočena. Vendar pa tudi tukaj prihajajo že prva znamenja nove dobe.

Mislite na kartoteko, hišne obiske itd?

Da, zlasti na to mislim.

Pri nas imamo že deloma to urejeno, je pa to silno zamudno in težko delo. S hišnimi obiski pa se nismo začeli, tudi to bo še treba.

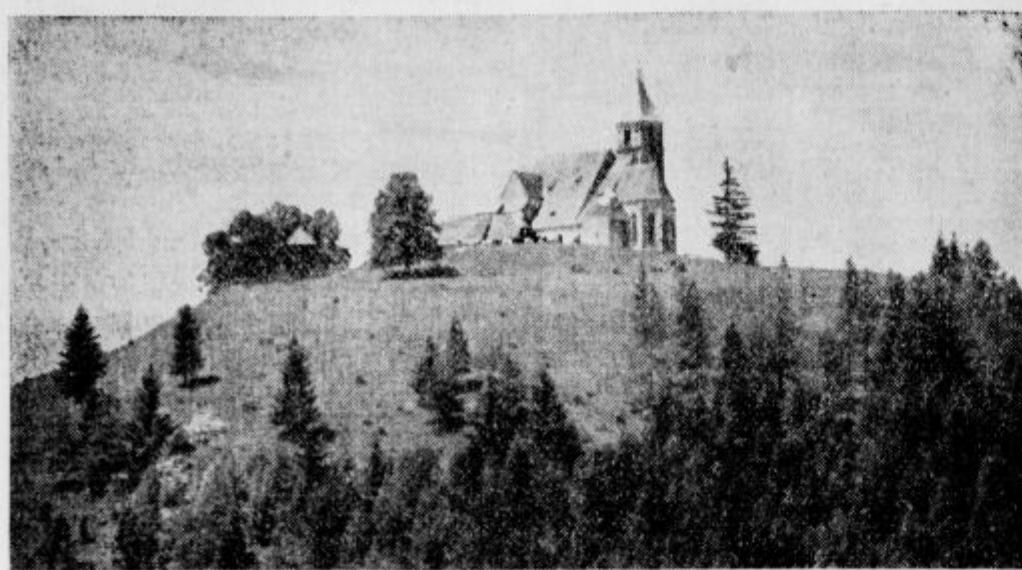
Vem, da bo za vas težko, ampak glejte, danes menda ni v fari človeka, ki ga ne bi poznal, ki nisem z njim še govoril. In tudi to spada med tiste komponente, ki ste jih prej omenjali.

Ko zazvonijo telefoni, se poslovim in odidem. In vesel sem te dejavnosti, te sveže volje, in ko se ozrem nazaj, je v topli večerni mrak zvonik sv. Kristofa kazal tako mirno navzgor k prvim zvezdam, da me je spreletelo kakor daljna pesem od onkraj.

—n.

Od Soče čez Zilo

Po petnajstih letih

Sveta Helena ali Magdalenska gora 1058 m v otmanjski fari nad Celovško ravnino. Severni mejnik slovenske zemlje.

Srditi sovražnik slovenstva na Koroškem dr. Martin Wutte piše v svoji knjigi »Kärntens Freiheitskampf«: »V noči od 4. na 5. junij 1919 so se koroške čete umaknile iz glasovalnega ozemlja in so odšle na njegovo severno mejo v zavarovan stan. Jugoslovani so polagoma sledili in so zasedli dne 6. junija mesto Celovec in okolico.«

Od 6. junija do 31. julija sta bila Celovec in okolica zasedena po jugoslovanskih četah. Od tedaj poteka zdaj 15 let. Petnajst let, odkar sta bila Celovec in okolica v slovenski oblasti. Kaj to pomeni: Celovec in okolica? To pomeni slavno Gosposvetsko polje z vojvodskim prestolom in s četri ure oddaljeno Gosposveto. To pomeni slovensko Celovško ravnino s slovenskimi župnjami: Zrelec, St. Jakob ob cesti, Podkarnos, Grabstanz, St. Peter; St. Tomaž, Pokrče, Tinje; Timenica, St. Lips ob Krki, Otmanje. To pomeni goro sv. Helene ali Sveto Heleno ali kakor jo Nemci napačno imenujejo Magdalensko goro (Magdalensberg). Cerkev vrh te 1058 m visoke gore spada v župnijo Otmanje in je posvečena sv. Heleni. Do tu sem sega slovensko ozemlje na Koroškem.

Z gore sv. Helene se nudi krasen razgled po lepi in rodovitni ravnini med Sv. Heleno in Osojnic (nem. Sattnitz). Slovenska je ta ravnina, imenuje se Celovška ravnina in tu na tej ravnini so se sredi decembra l. 1918 začeli boji za Koroško. Jugoslovani so tem bojem rekli: boji za osvoboditev slovenske Koroške izpod tujskega jarma, boji za združenje slovenskega Korotana z ostalo slovensko in jugoslovansko zemljo. Čim je propadla stara država in njene meje — kdo naj še brani Jugoslovanom, da združijo slovensko koroško zemljo z ostalo slovensko in jugoslovansko zemljo? Tako zahteva pravica na podlagi narodnostnega načela. Kakšno pravico naj se imajo Nemci do te slovenske zemlje? Tako stališče so zastopali Jugoslovani.

Nemci od začetka sami niso upali na uspeh. Odrpali so na stečaj vrata Celovca in Beljaka. Sklenili so, da se zasedbi Koroške ne bodo ustavljali. To je bilo novembra 1918. Ker pa je Narodna vlada v Ljubljani pokazala premalo energije, so Nemci 5. decembra 1918 proklamirali boj z orožjem proti Jugoslovanom. Ze sredi decembra se je ta boj začel in se je končal s tem, da so Jugoslovani začetkom junija 1919 zasedli Celovec in okolico. Nemci so imenovali ta boj tudi »Freiheitskampf«, boj za svobodo, a razumeli so pod to besedo nemško svobodo Koroške, to je: neomejeno nemško oblast na Koroškem. In začeli so pisati o »jugoslovanskih vdorih« na Koroško (jugoslawische Einbrüche) in o »deželi tujih kalilic miru« (landfremde Friedensstörer). Medtem ko so razpadle državne meje — so postale deželne meje Koroške nad vse svete! In medtem ko so Nemci odrekli Jugoslovanom pravico do slovenske Koroške, ki so isto reklamirali zase na podlagi narodnostnega načela, so v isti sapi so, kakor jim je prav hodilo, zagovarjali stare zgodovinske meje ter se sklicevali na narodnostno načelo! Da bi ne izgubili slovenskega plena, slovenske zemlje na Koroškem, naj bi ostale nedotakljive meje Koroške; a da bi od Ogrov dobili Gradščansko, tedaj so pozabili na vse historične meje in tedaj naj bi veljalo: Nemcem, kar je nemškega!

Odgovoriti imamo na vprašanje: ali jugoslovanske zahteve po slovenski Koroški niso bile krivične ali vsaj pretirane? N. pr. zahteve po Celovcu, po Gosposvetskem polju, po meji, ki naj bi šla preko Svete Helene? Te zahteve niso bile ne krivične ne pretirane. Najprej pomislimo, koliko naše zemlje smo že izgubili. Saj je segala slovenska zemlja nekoč gori do izvira Drave na Tirolskem in gori v solnograški Lungau. Slovenska je bila vsa Koroška. Se danes pravi ljudstvo na Solnograškem Koroški: das Windische Land, t. j. Slovenske dežele. Ziva priča in spomin na one čase, ko je bila še vsa Koroška slovenska. Ko je bila slovenska še dolina, kjer stoji danes Maria Luggau, iz slovenskega: Marija v Lógu. Ko je bila slovenska dolina Bele, zdaj imenovana Möltal, ko so bivali Slovenci še gori do vnožja Velikega Kleka. Ko je bila slovenska še Motniška dolina, zdaj Metnitztal, in ko so bile slovenske še Breže, zdaj Friesach. Vsa ta dežela je bila nekdanja slovenska, zdaj je nemška in mi je Nemcem ne odrekamo. A protestiramo proti temu, da bi nam še nadalje potujevali našo zemljo. Samo to zemljo, ki jo Nemci tekom zadnjih 50 ali 60 let s tako brezobzirnostjo potujevali, samo to zemljo smo zahtevali zase. In s polno pravico! Kajti, to je naša zemlja, in do svoje zemlje smo vendar imeli mi pravico, ko je razpadla stara država.

Toda rekel bo kdo: kaj pa nemška mesta? Kaj pa Celovec, Beljak, Velikovec, Pliberk? Vprašam: Kaj pa Maribor, Celje, Ptuj?... Tudi ta mesta so imenovali Nemci nemška mesta. In danes? Ta štajerska mesta so bila samo vsled pomenečevanja nemška. Tudi zgoraj imenovana koroška mesta se rede s slovensko krvjo. Nemška so samo zato, ker nam odni vso deco slovenskih priseljencev pomencijo. Kdor gleda Celovec samo površno, ta bo rekel: to je nemško mesto. Če pa pogledaš natančneje, vidiš, da se je sem v Celovec in v celovska predmestja priselilo na tisoče in desetisoče slovenskih ljudi iz slovenske celovške okolice, s Celovške ravnine, iz Podjune, iz okolice Velikovec, iz Roža, iz okolice Vrbskega jezera, celo iz slovenske Ziljske doline!

In vsi ti se nam pomencijo, njihovi otroci so Nemci. S kakšno pravico so nam jih pomencili? In kdo je imel in ima do mesta, ki se redi s slovensko krvjo, večjo pravico: Slovenci ali Nemci? Prav isto velja za Velikovec, za Borovlje, za Pliberk. Tudi Beljak gravitira bolj proti Slovenski Koroški nego proti Nemški. Res, da leži na meji med nemškim in slovenskim ozemljem, a je zvezan z nemško Koroško samo s par ozkimi dolinami, medtem ko je odprt proti slovenskemu ozemlju.

In prelepa slovenska Celovška ravnina! Danes se potaplja v nemškem morju. V solah vse nemško, tudi iz večine cerkva so odstranili slovenski jezik. In vendar po vseh farah še najdete ljudi, ki ne razumejo nemško. Toda, oni (Nemci) se tolažijo s tem, da vsi ljudje razumejo nemško »bis auf zwei, drei alte Weiber« (do dveh, treh starih žensk)! To pa ni resnica, in dejstvo je, da slovensko razumejo mnogo bolje! Treba je le govoriti z ljudmi, kako se pritožujejo, da ne razumejo nemške pridige in da se še spovedati ne morejo, ker župnik-Nemec ne razume slovensko. Eden od teh nemških gospodov je rekel: »... die windische Sprache soll man aus-tilgen« (slovenski jezik je treba iztrebiti)! Da, v to smer gre vse nemško prizadevanje! A mi smatramo to za krivico in nasilje!

Danes, po petnajstih letih je jasno, kakšno svobodo so Nemci imeli v mislih, ko so govorili o »koroških osvobodilnih bojih«!

* Velike slavnosti so imeli 29. junija v Pulju. V to danes čisto zapuščen in zanemarjeno luko je priplula cela eskadra vojnih ladij, med njimi križarka »Polac«, kateri bo mesto Pulj podarilo bojno zastavo. Istega dne je priplula v Trst druga eskadra s križarko »Gorizia«, kateri je izročilo bojno zastavo mesto Gorica. Obe slavnosti je seveda fašizem uporabil v to, da je pokazal »italijanski značaj« Julijske Benečije in njenega prebivalstva.

V trentske doline bodo julija meseca delali sistematične izlete dopolavoristi, ki bodo tam tudi taborili. Ta naša prekrasna alpska dolina je danes čisto obubožala zaradi visokega davka na koze. Tudi za tujski promet se Italija ni veliko brigala. Ali bomo imeli kaj dobička od dopolavoristov, to se bo šele videlo.

30.000 lir. Generalni tajnik fašistične stranke Starace, ki inspicira Juljsko Krajino, je daroval tajniku tržaškega fašija 30.000 lir za fašistične ferijalne kolonije, ki služijo poitalijančevanju naših otrok.

Bronasta medalja za civilne zasluge je podelil tržaški mestni svet šolarju Jožefu Prašelj, ki je leta 1932 na Kontovelju skočil za svojim tovarišem Milanom Starcem, ki se je bil udrl skozi led v lužo in sta oba utonila. Medaljo je dobil Prašelj oče. Tržaški listi seveda pišejo, da je bil Prašelj balila.

3000 fašističnih izletnikov je posetilo prošli teden Prevalje pri Postojni. Aranzirali so vse mogoče igre in komedije in vse se je seveda pridno zalivalo z vinom; glavno pa je bil ples. Vse to imenujejo »izobraževanje ljudstva«, prisostvoval pa je sam tržaški prefekt Tiengo. Dobiček imajo seveda oštirji, ljudstvo pa samo škodo.

Tako naokrog

»Ljubljana je dolgočasna«, »Ljubljana je pu-sta«, »Ljubljana je periferija na periferiji«, »Ljubljana je predmestje mesta, ki ga ni« — tako zabavljajo nad Ljubljano in tožijo sitneži, ki jim nikdar ni nič prav. Ki so jim prav hlače, niso jim prav čevlji, niso jim prav kurje oči in nič jim ni prav.

Ljubljana pa ni prav nič dolgočasna; dolgočasni so samo tišči sitneži, ki ne vidijo na Ljubljani in na Ljubljancih prav nič lepega, vselega, minkavnega in zabavnega, ampak bi menda radi nekaj, kar še v nebesih nimajo.

Ali imajo v nebesih morebiti kakšen »veseli vinograd«? Ne, nimajo ga! Mi, ki smo mi, ga pa imamo v Ljubljani, pa ne samo tistega v gledališču, ampak skoraj toliko jih imamo kakor oštirji. V vseh teh veselih vinogradih pa se zbira samo prekipeljavajo življenje. Gospodje in barabe, v frakih ali pa v razcapanih hlačah, vse se zbira ob rujem dalmatincu ali pa ob kakem drugem vinu, vse prepeva, pje, vriska in se veseli, da se širi veselje tja do Šišenskega hriba in do Golovca; od samega veselja prevračajo ljudje kozolce na cesti ali pa klopi pod Tivoli, in komaj eni nehajo, pa že drugi začno! Ali je to dolgočas? Torej le ne sitnarite in ne zabavljajte — Ljubljana je Ljubljana...

In kakšna imenitna in odlična gospoda obiskuje Ljubljano samo zaradi njenega veselja in kratkočasnja! Maribor je v tem oziru daleč za Ljubljano. V Maribor pride kvečjemu vsakih sto let enkrat kakšna skupina Ljubljancov, v Ljubljano pa sta prišli te dni dve najodličnejši osebnosti, kar jih premore svet. Ze sama časopisna napoved, da obiščeta Ljubljano g. Willy Fritsch (Frič), velika filmska zvezda, in gospa (ali pa gospodična, jaz ne vem, kaj je) Magda Schneider, še večja filmska zvezda, je izzvalo v najširši javnosti, ki sega od vogala Dalmatinske (nekdanj Schellenburgove) pa do vogala Aleksandrove ceste, silno zanimanje in

Roman izumirajočega plemena

Pravijo, da je čas indijanske literature minil. Toda to ne drži popolnoma. Res je, da je indijanski roman stare šole doslužil. Preživel je vse mogoče stopnje, od poskusov strogo pripovednih romanov pa do najbolj nizkotnega kiča indijancar in se gibal med najbolj svetlim heroizmom in med najbolj kričečo podlostjo. Lahko pa rečemo, da je rdečkožne romantike v literaturi konec.

Zadnje čase pa je v Ameriki oživila čisto druga vrsta literature o Indijancih. Ta pa je povsem znanstvene narave in obsega najrazličnejša področja. Vendar, če se pogledamo tamo, opazimo, da se prav za prav še ni nič odločilo, da je prav za prav vse še v starem toku. Toda tudi indijanski roman še ni povsem izginil. Vendar ima ta roman važno razliko od prejšnjega: pišejo ga tisti, ki so bili prej predmet isarjenja, narobe rdečkožki sami. Precej teh romanov je že izšlo v Ameriki; večinoma so njih pisci poglavarji posameznih indijanskih rodov, ki še živitarijo po rezervacijah, kamor jih je stisnil neutrušen pohlep belega človeka po zemlji in gospodstvu. Vsi ti romani so nekaj posebnega. V vseh se močno čuti tragičen pečat, ki je vsem rdečkožcem v Združenih državah napisan na čelu: obsojeni so, da izumro. Večina teh romanov so biografije posameznih indijanskih

rodov v zadnjih stoletjih, ko so se morali korak za korakom umikati s svoje zemlje. Dogodilo se je sicer večkrat, da so rdečkožci pri tem izkopali bojno sekuro in se uprli v življenjski borbi, toda vsi ti upori so končali s tem, da se je njihovo že itak majhno število še bolj razredčilo. Dandanes je pri vseh indijanskih rodovih bojna sekira zakopana za zmerom. Zadnji indijanski upor je bil pred 25 leti. Toda to ni bil prav za prav noben upor, nego samo tiha procesija protesta in obupa. 500 Indijancev plemena Ute so spravili v pusto rezervacijo, kamor pa so vseeno še posegali beli farmerji. Nekega dne je vseh 500 Indijancev zahajalo svoje mustange in udarilo pot proti jugu. Jezdili so mirno noč in dan. Vlada je poslala za njimi polk konjenice, ki jih je dohitel. Toda noben strel ni padel, ko sta se obe četi srečali. Indijanci so z odločnimi obrazi jezdili naprej, ne meneč se za preganjalce, konjenica pa je bila neodločena, kaj storiti. Rdečkožci so dosegli svoj cilj v Južni Dakoti, kjer so se združili s svojimi rojaki. Toda čez dve leti so bili že zopet v stari rezervaciji, ki so jo v nemem protestu zapustili...

O takih dogodkih pišejo današnji rdečkožni romani. Eno je vsem skupno: vsi skupaj so ena sama tragična epopeja izumirajočega plemena...

Skromni Toscanini

Nekaj posebnega so vaje orkestra, ki ga dirigira Toscanini. Mojster nikdar ne vstavlja svojim muzikantom kakšne posebne interpretacije itd., ampak se povsem omeji na to, da pred njimi samo zagovarja skladatelja, čigar skladbe orkester izvaja, in se zmerom trudi, da upošteva njegove najbolj skrite misli. Nekega dne pa je Toscanini ves razburjen vrgel dirigentsko palico daleč od sebe. Toda kmalu je zopet dobil oblast nad samim seboj in je v ljudno zaspeval svojim muzikantom: »Razumete, gospodje, ne zahtevam nič drugega, kakor da se prilagodite mojemu načinu štetja: za štiridesetinski takt vas prosim, da štejete ena, dve, tri, štiri. Drugega nič!« Nato je povsem mirno nadaljeval z vajo, kakor da bi se nič ne zgodilo.

Bankovce je delil.

Na pariški ulici Avenue d'Orleans se je nedavno odigraval nenavaden prizor. Neki možki, očitno vinjen, je delil med običnostvo bankovce po 100, 50 in 10 frankov, ki so jih ljudje seveda drage volje sprejemali. Nastal je takšen promet, da se je zagodila ulica. Prišla je policija, in stražniki so darovalca zaprli. — Kolikor so mogli stražniki dognati, gre za nekega češko-slovaškega državljanca. — Mož je prišel nedavno iz Bourgesa v Pariz. Policija poizveduje, kje je dobil toliko denarja.

Gesto države Ohio je Imperium in Imperio (Imperij v imperiju).

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

R. Z. Z. NEOM. Z.

Miklošičeva cesta 6
(v lastni palači)

obrestuje hranilne vloge po
najugodnejši obrestni meri

NOVE VLOGE, vsak čas raz-
položljive, obrestuje po 3%

Naznanjamo žalostno vest, da je naš srčnoljubljeni in dobri soprog, oziroma oče in stari oče, gospod

Josip Pleško

delovodja v pokoju

v nedeljo, dne 1. julija po dolgi in mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek, dne 3. julija 1934 ob 4. uri popoldne izpred hiše žalosti, Svabičeva ulica št. 7, na pokopališču k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 1. julija 1934.

ANTONIJA, soproga. — JOZE, STANKO, VILKO, MILKA, MARTA, IVAN, DRAGA, KRISTINA, SREČKO, MIRKO, otroci in ostalo sorodstvo.

ogromno navdušenje. Ljubljanska mlada elita — nekateri zlobneži ji pravijo »ljubljanški štorci« —, ki zvesto podpira vse tri vogle ljubljanskega centra ob pošti točno od enajstih dopoldne pa do ene popoldne, je bila vsa razvnetja in razgibana kakor špehovka v kozici, ko je zvedela za veliki dogodek. Vsak dan so si vihali strice do ranen — brk večinoma še nimajo — in nestrajno so pričakovali prihoda, ne gospoda Fritscha (Friča), ampak njegovih fotografij. Navdušenje pa je priklopilo do vrhunca, ko so smeli in mogli občudovati umetniško kravatno na slikah, njegov nebeško lepi auknjič in njegove umetniško-dovršene zlikane hlače. To je bil vrvež, to je bilo prerinjanje in življenje, to je bilo razpravljanje! In to naj bo dolgočas?

Se hušje nastope so pričakovali ob prihodu g. ali gđe. Magde Schneider. Nesreča pa je hotela, da je baš v teku največjih priprav za slovesen sprejem bleknil neki zlobnež ali sitnež ali pa tepec, da se mu zdi, da ta gospa (ali gospodična) ni Magda Schneider iz Berlina, ampak da utegne to biti kakšna čisto navadna Znidarjeva Lenčka iz Cakovca. Takrat je navdušenje padlo na ničlo, kajti, kar je domačega, nikjer ne velja, najmanj pa v Ljubljani. Zakaj pa se za Korenovo Misko nihče ne briga, ki ne pride le enkrat na leto k nam v Ljubljano, ampak nam po dvakrat na teden prinese iz Belokrajine na trg po dve košari jaje in še kakšne lisičke povrhu? Zato ne, ker je domačinka! In jaz pravim, da je prav tako — jaz domačnik tudi ne maram, že zato ne, ker je moja žena domačinka, in pa zato, ker me domačinke že preveč poznajo.

Pa tudi druge reči so v Ljubljani vsele in zanimive. Na primer muhe, ljubljanske muhe, ki so še ob navadnih dneh bolj hude in sitne kakor podrepanice pred dežjem. Tudi v tisti kavarni, kamor jaz navadno bolj pozno zahajam — dopoldne prosim, ponoči pa samo takrat, če imam večni ključ s seboj — imajo precej muh. Teh pa ne trpijo tam, ampak jih love na »muholovke«. Take muholovke so menda iz prosojnega papirja, papir pa namažejo na obeh straneh s kakšnim pokvarjenim me-

dom ali pa s kakšno drugo omamljivo sladko mazo, ki s svojim strupenim vonjem vabi muhe k sebi. Muha nekaj časa dirka po tvoji pleši, če jo imaš, potem pa bzz — bzz — in že brenči okoli muholovke. Zaleti se tja enkrat, zaleti se dvakrat in uganja razne sportne vaje, nazadnje pa le obsesti in ne more nikamor več — tvoja pleša pa ima mir, da lahko nenoteno bereš, če sploh kaj bereš, in ne gledaš rajši, kako se muhe love.

Jaz rajši gledam muhe; že zato, ker nimam oči samo za to, da eno oko zatiskam, drugega pa sploh ne odpiram, če vidim kod kakšno hudobijo, ampak zato, da gledam. Pa vidim včasih okoli sebe vse polno muh; muh na šestih, pa tudi takih na dveh nogah. Tudi muhe na dveh nogah so sitne, od vraga sitne, zlasti za ljudi, ki bi radi v miru božjem uživali plodove tujega dela, pa jih ne morejo, če jih motijo dvonoge muhe. Zato pa mirni in solidni ljudje tudi dvonoge muhe love na muholovke ali na »mušnice« — tudi to besedo sem slišal —, ki jih namažejo na obeh straneh ali s kakšnimi velikimi idejami ali pa s sladkimi lažmi in z goljufivimi obljubami ali pa s kakšnim drugim pokvarjenim medom, da privabijo dvonoge muhe k sebi, češ, le po se vsemi na med, pa bo mir pred teboj! Muhe pa, neunne in požrešne, kakor so menda vse dvonoge živali na svetu, res puste nerodovite pleše in komaj začetijo »med« — bzz — bzz — že brenče okoli mušnic...

Enkrat se zaleti ena, pa zopet druga in tretja, pa se zaleti drugič, tretjič, dokler ne obvie... Plekaste glave modrih mož pa, ki bi radi živeli v miru od plodov božjega dela, se zadovoljno majoje nad lepimi uspehi in pametni možakarji, ki znajo mazati mušnice s pravo mazo, pa žive mirno in bodo živeli mirno, dokler bodo dvonožci — muhe.

Tako bi bil premišljeval še naprej, če me ne bi bila tiša nesreča, ki je od samega prenašanja črne kave že sama vsa črna, zdramila in me ogorila, da je že pol dne da je zame že zadnji čas, da grem pod Tivoli delat dober vtis.

Ampak Ljubljana pa le ni dolgočasna!